Glavata želva Huanita uginula je prošle godine u Puli zbog plastičnih čepova koji su joj toliko ozlijedili crijeva da nije mogla probavljati hranu. Od tada se malo toga promijenilo da Sredozemlje prestane biti jedno od najugroženijih mora plastičnim otpadom.

U srpnju je časopis Science objavio studiju sa zaključkom da svijet u globalnom zagađenju plastikom ide prema točki s koje nema povratka, a do 2050. u svjetskim oceanima bit će više plastičnog otpada nego riba, upozoravaju znanstvenici.

Procjenjuje se da plastika čini oko 80 posto morskog otpada, a Mediteran je jedno od najugroženijih područja, navode ekološki aktivisti.

U Centru za oporavak morskih kornjača u Puli, gdje je lani uginula Huanita, često na brizi imaju kornjače koje stradavaju zbog plastike, bilo da je progutaju ili se oko nje omotaju.

Mirta Smodlaka Tanković, znanstvena suradnica u Centru za istraživanje mora Instituta Ruđer Bošković koja se već desetljeće bavi problemom otpada u Jadranskom moru, rekla je Hini da se stanje naglo pogoršava.

„Jadran nažalost nije drugačiji od ostatka Mediterana“, istaknula je.

Istraživanja provedena na ribama i beskralježnjacima pokazala su da postotak jedinki u kojima je pronađena neka vrsta morskog otpada kontinuirano raste.

„Prosjek zadnjih godina u Jadranskom ribljem fondu bio je između 2 i 25 posto, međutim danas se penje i do 40 posto“, kazala je.

Smatra da je problem teško rješiv i da je najvažnije krenuti od izvora.

„Zabrana jednokratne plastike veliki je pomak, sada treba nastaviti raditi na podizanju svijesti potrošača“, naglasila je i dodala da su konzumerizam i novostečene loše navike uzrokovale brojne štete prirodi.

Hrvatska zabranila plastične vrećice

Velika većina proizvedene plastike koristi se jednokratno, a potrebne su stotine pa i tisuće godina da se raspadne.

No, niti tada ne nestaje već prelazi u mikroplastiku.

Europska unija od 2015. nastoji ograničiti i iz uporabe ukloniti plastične vrećice, a europarlamentarci su krajem 2018. usvojili Direktivu Europskog parlamenta i Vijeća o smanjenju utjecaja plastičnih proizvoda na okoliš.

Hrvatski sabor je 15. srpnja izglasao zakon o zabrani plastičnih vrećica za nošenje čime je Direktiva EU o jednokratnoj plastici ušla u hrvatsko zakonodavstvo.

Phoca PDF

Istek roka za stupanje na snagu Direktive EU zgodno je obilježen početkom srpnja pokretanjem inicijative ‘Za arhipelag bez plastike’ koja je nastala širenjem zlarinskog primjera.

Ivana Kordić, predsjednica udruge Tatavaka, rekla je da je inicijativa ’Za Zlarin bez plastike’ pokrenuta s ciljem da Zlarin postane prvi hrvatski otok bez plastike za jednokratnu upotrebu, ali i željom da se i drugi potaknu na promjene.

Alternative jednokratnoj plastici

Prijatelji životinja smatraju ovu zakonsku odredbu pobjedom i zahvaljuju svima koji su se pridružili apelu za zabranu plastičnih vrećica.

„Bezbroj puta svjedočili smo prizorima životinja koje ih progutaju ili se u njih upetljaju pa umiru u agoniji. Kako bi čuvali prirodu, na raspolaganju su nam platnene torbe, pletene košare i višekratno upotrebljive mrežaste vrećice za voće i povrće”, upućuju iz Udruge.

Nošenje vlastite boce za napitke, ponovna uporaba staklenki, kupnja hrane u rinfuzi i odvajanje otpada lako su izvedive navike, na što posebno upućuju pobornici sve raširenijeg ‘zero waste’ pokreta koji potiče minimalno stvaranje otpada.

Mario Ščetar s Prehrambeno-biotehnološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu rekao je za Hinu da se svake godine u svijetu odlaže više od 100 milijardi čaša za jednokratnu uporabu te da ne treba zaboraviti ni one papirnate koje su najčešće obložene plastikom.

“Alternativa su biorazgradive čaše dobivene iz škroba kukuruza ili krumpira. Za slamke postoji mnoštvo mogućnosti za ponovnu upotrebu, a najpopularnije su one od borosilikatnog stakla, nehrđajućeg čelika te od prirodnih materijala kao što su bambus i trska”, naglasio je.

Plastične boce za vodu od PET-a danas se zamjenjuju potpuno recikliranim materijalom, a ekološki osviještene osobe koriste višekratne boce od stakla ili nehrđajućeg čelika, dodao je Ščetar.

Recikliranje morskog otpada

Nizozemsko-hrvatski izumitelj Boyan Slat pokrenuo je projekt ‘The Ocean Cleanup’, sustav za čišćenje oceana od plastike koji od 2019. pluta u Tihom oceanu. Plutajući uređaji bit će postavljeni na svih pet ogromnih ‘mrlja’ smeća koje su nastale zbog oceanskih struja.

Od sakupljene plastike iz pacifičkog otoka smeća izrađuju se sunčane naočale koje su ponuđene na prodaju putem internetske stranice projekta.

Prikupljenim novcem financiraju nove aktivnosti, a procjenjuju da prodajom jednih naočala mogu očistiti prostor veličine 24 nogometnih igrališta. Podupiranjem projekta odbačenoj plastici daje se ‘druga šansa’ i pomaže problem preobraziti u rješenje, stoji na stranici.

Drugi zanimljiv projekt je ‘marGnet’ kojeg su razvili znanstvenici iz Hrvatske i Italije, a radi se o modelu koji morski otpad pretvara u biodizel. Jedan od partnera na projektu, zadužen za

Phoca PDF

odvijanje aktivnosti u Hrvatskoj, Plavi je svijet.

“U sklopu aktivnosti projekta razvijen je prototip uređaja za recikliranje otpada iz mora u pogonsko gorivo za brodske motore. Rezultati testiranja dobivenog goriva te emisijskih plinova tijekom proizvodnog procesa pokazali su da je gorivo izvrsne kvalitete i da zadovoljava sve propisane standarde”, rekla je za Hinu znanstvenica Jelena Basta iz Instituta Plavi svijet.

Ukoliko se u budućnosti pojave zainteresirani ulagači mogu se napraviti odgovarajući proračuni i konstruirati takvi uređaji za širu upotrebu u lukama i lučicama, kazala je.

Stanje je alarmantno, no rješenja postoje, slažu se stručnjaci. Osim uvođenja veće odgovornosti proizvođača i korporacija za proizvode, ponovne upotrebe predmeta i efikasnijeg recikliranja, bitno je odbaciti konzumerizam kao svakodnevni stil života.

Glavate želve će vam na tome biti zahvalne.

(Hina)

Phoca PDF